

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

Кременецький місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ ПОМЕРЛОЮ.

Трапляються випадки, коли фізична особа довгий період відсутня за місцем свого проживання. Ця відсутність може створити проблеми, як для самої особи її майна так і для третіх осіб.

З метою усунення невизначеності у правовідносинах за участю особи, яка тривалий період відсутня за місцем свого проживання і місце знаходження якої невідоме, особу може бути оголошено померлою. Таке рішення згідно чинного законодавства приймається судом.

Оголосити особу померлою можливо за наявності підстав, передбачених **статтею 46 Цивільного кодексу України**, а саме:

- якщо протягом трьох років в місці проживання особи немає відомостей про її місце перебування;
- якщо особа безвісти пропала через обставини, що загрожували їй смертю чи давали підставу вважати її загиблою від певного нещасного випадку, - протягом шести місяців;
- якщо особа вважати, що фізична особа загинула від нещасного випадку або надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру – протягом одного місяця після завершення роботи спеціальної комісії по розслідуванню надзвичайних ситуацій;
- якщо особа пропала через воєнні події то її можуть оголосити померлою через два роки після закінчення цих дій. За певних обставин суд може і раніше оголосити особу померлою, але не раніше шести місяців після завершення подій.

Відповідно до **частини 3 статті 46 Цивільного кодексу України** особа оголошується померлою з дня набрання законної сили рішенням суду. У випадках припущення загибелі особи внаслідок воєнних дій або нещасних випадків природного та техногенного характеру особа може бути оголошена померлою від дня її вірогідної смерті.

Для вирішення питання про оголошення фізичної особи померлою зацікавленій стороні необхідно звернутись із заявою до суду. Заяву необхідно подати до суду за місцем проживання заявника або за останнім місцем перебування (проживання) фізичної особи, місце знаходження якої невідоме, або за місцем знаходження її майна (**стаття 305 Цивільного процесуального кодексу України**).

Відповідно до вимог **статті 306 Цивільного процесуального кодексу України** в заяві має бути вказано:

- мету визнання фізичної особи померлою;
- обставини, що підтверджують безвісну тривалу відсутність особи;

- обставини, що дали можливість припускати загибель людини від певного нещасного випадку техногенного чи природного характеру;
- обставини, що загрожували смертю особі, яка пропала безвісти.

Справи про оголошення особи померлою розглядаються судом в порядку окремого провадження. Судове рішення, яке набрало законної сили надсилається органам ДРАЦС для реєстрації смерті фізичної особи, нотаріусу чи органу місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини для забезпечення заходів щодо охорони спадкового майна (**ч.2 стаття 308 Цивільно процесуального кодексу України**).

Згідно **статті 47 Цивільного кодексу України** при оголошенні фізичної особи померлою виникають ті ж самі правові наслідки, що і при смерті особи. Тобто, відкривається спадщина (**стаття 1220 Цивільного кодексу України**), призначається пенсія утриманцям, припиняються шлюбні відносини (**стаття 104 Сімейного кодексу України**), припиняється представництво за дорученням, яке видала померла або, яке видане особі, оголошеній померлою (**стаття 248 Цивільного кодексу України**).

Варто зауважити!

Спадкоємці фізичної особи оголошеної судом померлою не мають права відчужувати протягом п'яти років нерухомого спадкового майна.

Згідно із положенням **ч. 2 статті 308 Цивільного процесуального кодексу України** рішення суду про оголошення фізичної особи померлою є підставою для внесення органом державної реєстрації актів цивільного стану запису про смерть фізичної особи у книгу реєстрації актів цивільного стану, що є підставою припинення правосуб'єктності такої особи.

Якщо особа, яку було оголошено померлою з'явиться або одержано відомості про її місце знаходження то відповідно до **статті 48 Цивільного кодексу України** суд, який виніс рішення про оголошення цієї особи померлою за її заявою або іншої заінтересованої сторони скасовує таке рішення. Особа, яку було оголошено померлою має право на повернення свого майна, грошей та цінних паперів на пред'явника. У разі неможливості повернути майно в натурі, відшкодовується вартість цього майна. Якщо майно було прердано у власність держави, Автономної Республіки Крим або територіальної громади та було реалізоване ними то особі повертається сума, одержана від реалізації майна.

Варто зауважити!

Якщо фізична особа, яку оголошено померлою, виявилась в дійсності живою то будь-які правочини, що вчинила дана особа будуть вважатися дійсними, тобто цивільна правоздатність особи зберігається і після прийняття судом рішення про оголошення її померлою.